

Terroryzmu w brytyjskich więzieniach nie da się uniknąć?

Ian Acheson

Rząd brytyjski zlecił mi zbadanie sprawy wzrastającego zagrożenia za więziennymi kratami. Czy system ma dość odwagi, żeby się z tym uporać?

W odpowiedzi na atak w Westminsterze ogłoszono utworzenie nowej, stuosobowej jednostki antyterrorystycznej, która ma na celu uporanie się z zagrożeniem terrorystycznym w więzieniach. Mam pewną zasługę w wyznaczeniu celu, jaki ci ludzie otrzymali. Jesienią 2015 roku, ówczesny minister sprawiedliwości, Michael Gove, poprosił mnie o przeprowadzenie niezależnego przeglądu zagrożeń ze strony islamskiego terroryzmu w więzieniach, na zwolnieniach warunkowych i w systemie zajmującym się młodocianą przestępczością.

Kiedyś zarządzałem więzieniem w ramach systemu do niedawna nazywanego National Offender Management Service, więc zgodziłem się rozumiejąc, że raportuję jedynie do niego i że mam jego pełne wsparcie, by docierać bez ingerencji biurokratów wszędzie tam, gdzie mnie zaprowadzą ślady. Zgodził się natychmiast.

Więzienie jest idealnym środowiskiem do rozwoju kultu śmierci, ideologii, na której kwitnie islamski ekstremizm.

Zbieranie informacji było złożonym zadaniem dla małego zespołu. Odpytywaliśmy urzędników, wykonaliśmy tuziny wizyt w więzieniach, analizowaliśmy dane wywiadowcze zebrane przez służby więzienne oraz inne agencje i przeprowadziliśmy badanie wśród 40 000 osób z obszaru sprawiedliwości dotyczącego spraw karnych. Szukaliśmy luk między potrzebami a możliwościami, a znaleźliśmy otchłań.

Więzienie jest idealnym środowiskiem do rozwoju kultu śmierci, ideologii, na której kwitnie islamski ekstremizm. Gdy zamknie się agresywnych, łatwowiernych i impulsywnych młodych mężczyzn walczących o władzę i znaczenie razem z charyzmatycznymi i psychologicznie manipulującymi ekstremistami, to mamy wtedy wszystkie właściwe składniki. Dodajmy narrację pretensji, która jest znakiem firmowym ISIS, kroplę teorii konspiracji i koronkę ze splendorem ekstremalnej agresji i mamy doskonałą receptę na islamizm.

Widzieliśmy jak on się zakorzenia w kilku więzieniach. Mieliśmy dowody potwierdzające to od setek pracowników, którym brakowało wsparcia i brakowało umiejętności radzenia sobie z tym nowym wyzwaniem. Co gorsze, niezliczoną ilość razy mówili nam, że nie przeciwstawiają się ideologii nienawiści w obawie przed oskarżeniami o rasizm w stosunku do muzułmańskich więźniów. Bez wiarygodnej kontrnarracji lub efektywnego szkolenia personelu, infekcja islamskim ekstremizmem rozprzestrzeniała się i rozprzestrzenia się bez przeszkód w systemie.

Meczet dla więźniów w Whitemoor

Przewrotnie, zjawisko to przybrało na sile w związku z sukcesami naszych służb bezpieczeństwa. Zgarniali kandydatów na terrorystów coraz wcześniej przed właściwymi atakami i kilku z tych islamistycznych przestępców osadzono na względnie krótki czas za niewielkie wykroczenia. Znaleźli się oni w więzieniach o średnim nadzorze, w których po prostu nie ma umiejętności, doświadczenia i odpowiedniej ilości personelu, by sobie z tym poradzić.

W kwaterze głównej służby więziennej napotkaliśmy śmiertelną mieszankę arogancji, defensywności i niekompetencji. Brakowało spójnej strategii radzenia sobie z ekstremizmem i procesu oceny ryzyka, wszyscy koncentrowali się na "podatności" więźniów na radykalizację, a nie na konkretnej szkodzie, którą islamiści mogą wyrządzić. W odpowiedzi na bezpośrednie pytania dostawaliśmy mętne, prawnicze wodolejstwo. Zwyczajowym podejściem było zaprzeczanie i niefrasobliwość. Nazwałem to „instytucjonalną bojaźliwością”. Lady Louise Casey wydobyła to zjawisko na światło dzienne w przypadku służb publicznych, przedkładanie politycznej poprawności i relatywizmu kulturowego nad potrzebę podjęcia zdecydowanych działań w celu zapewnienia ludziom bezpieczeństwa.

W trakcie naszego przeglądu stanowczo zbyt mało osób, spośród tych na wysokich stanowiskach odpowiedzialnych za politykę zwalczania ekstremizmu, miało doświadczenie w pracy w więzieniu. Znajdowało to odbicie w wysokim poziomie naiwności, którą spotkaliśmy, i która stała w sprzeczności ze wstrząsającym strachem personelu liniowego. Według mnie terrorystyczny incydent w więzieniu jest teraz bliższy niż kiedykolwiek od szczytu działalności IRA, kiedy Provos uciekł z podobnie „odpornego na ucieczki” więzienia jej królewskiej mości Whitemoor w Cambridgeshire.

Daliśmy około 70 rekomendacji w celu wyeliminowania zidentyfikowanych przez nas braków. Zawierały one zalecenie odseparowywania więźniów propagujących islamizm od ich potencjalnych rekrutów, dużo lepszą selekcję, szkolenie i zarządzanie imamami więziennymi, kontrolowanie literatury islamistycznej, więcej umiejętności i wsparcia dla służby więziennej w promowaniu brytyjskich wartości, lepsze przygotowanie na wypadek inspirowanego islamizmem incydentu w więzieniu.

Zasługą minister sprawiedliwości Elizabeth Truss jest to, że wdrożyła te potrzebne zmiany. Ale wciąż jestem niezmiernie sceptyczny, jeśli chodzi o zdolność, lub wolę, machiny, na której ona polega, do prawdziwego ich stosowania. Nowe siły specjalne, pomimo ich wszystkich dobrych intencji, w końcu będą miały ten sam problem. (...)

Od jakiegoś czasu, nasz system więzienny stacza się po równi pochyłej. Brakuje mu zarówno zasobów, jak i odpowiedniego przywództwa, by zmierzyć się z poważnymi wyzwaniami, nawet poza tymi pochodzącymi z islamu. (...) Niezaprzeczalnie braki kadrowe i przepełnienie więzień są dwoma ważnymi aspektami obecnego dylematu więziennictwa. W więzieniach jest zaledwie tyle personelu, by wykarmić więźniów i zapewnić im ruch, a wskaźnik absencji wśród służby więziennej jest wysoki. Wystraszony i zagoniony personel z trudnością znajduje czas na nawiązywanie kontaktów z podopiecznymi, rozwijanie z nimi relacji i zauważenie problemów. Konsekwencje tego stanu są nieuniknione: wybuch agresji, nieład i wzrost ekstremizmu.

Grażyna Jackowska na podst.: <https://www.spectator.co.uk/>

Ian Acheson pochodzi z Ulsteru, pracował na stanowiskach kierowniczych w więziennictwie, antyterroryzmie, w agendach praw człowieka; jest ekspertem UE w dziedzinie przestępczości nieletnich.